

Intervju Matea Benedetti

»Luksuz ni drago oblačilo: luksuz sta čista voda in zrak«

Modna ustvarjalka Pod blagovno znamko Benedetti Life oblikuje trajnostno luksuzno modo. Sinteza med ekologijo in modnim oblikovanjem je pripeljala njene obleke tudi na rdeče preproge oskarjev in festivalov v Cannesu in Benetkah. Na dogodku EPK bo predstavila kolekcije, posvečene kitom, belemu tigru, papigam in hobotnici. »Na pisti boste videli edinstvene kreacije, med njimi tudi obleko iz recikliranih pločevink Heineken,« napoveduje dizajnerka iz Kopra

Martin Lissiach

LJUBLJANA Matea Benedetti je Koprčanka, ki že vrsto let dela in ustvarja v Ljubljani. Ustanovila je blagovno znamko Benedetti Life, pod katero oblikuje trajnostno luksuzno modo. Sinteza med ekologijo in modnim oblikovanjem je pripeljala njene obleke na rdeče preproge oskarjev, filmskega festivala v Cannesu in Benetkah ter v revije, kot sta Elle in Vogue. Prejela je vrsto priznanj in nagrad. Predavala je na COP28 v Dubaju, Vatikanu in Bruslju.

V soboto, 13. septembra, bo v Novi Gorici v okviru uradnega programa Evropske prestolnice kulture (EPK) GO! 2025 živel modni spektakel, ki si ga je Matea Benedetti zamislila s številnimi ustvarjalci.

Z modno mojstrico smo poklepetali v njenem ateljeju v Centru Rog v Ljubljani, ki ga ima po uspešni prijavi na razpis na voljo dve leti. V Rogu uporablja tudi laboratorij z la-

serskim tiskalnikom, vezilne stroje in šivalnico.

Modno oblikovanje in ekologija. Mislim, da je kombinacija zelo aktualna in preprosto logična. Videti je namreč skoraj samoumevno, kar daje zamisli občutek genialnosti. V poslovnem svetu bi rekli, da gre za vizijo. Kako se je rodila?

Prvi močni, intuitivni impulz sem dobila, ko sem se odločila za študijsko izmenjavo na Utrecht School of the Arts na Nizozemskem. Tam sem poslušala predavanje glavnega urednika revije Wallpaper. Takrat se o ekologiji in okoljskih temah še ni veliko govorilo, on pa je poudaril, da bo prihodnost zahtevala odločitev med dvema potema. Prva je pomenila pospešeno, robotsko proizvodnjo – umetne inteligence takrat še nismo poznali –, druga pa upočasnitev in vrnitev k skladnosti z naravo. Poudaril je, da bomo morali oblikovalci izbrati svojo smer.

Izbrali ste seveda drugo.

O ekologiji razmišljam že petindvajset let, a takrat še ni bilo možnosti ustvarjati ekološke mode. Nekega dne sem s prijateljico ob kavi delila svojo jezo nad velikimi blagovnimi znamkami – prav one bi lahko uvajale spremembe, saj imajo kapital, potreben za trajnost, ki je finančno zahtevna. Takrat me je prešinilo, da ni pošteno, da se mali človek vedno počuti kot nemočna žrtev sistema, in da lahko tudi sama začnem uvajati spremembe. Honorar, ki sem ga prejela za svojo prvo kostumografijo opere v Palermu, sem zato v celoti investirala v svojo prvo trajnostno blagovno znamko.

Je ekologija prednost?

Skepticizma je še vedno veliko, zato vlagam ogromno energije v to, da kupcem pokažem, da ekologija ni le modna muha. Benedetti Life je luksuzna blagovna znamka, katere bistvo dopolnjujeta trajnost in zaščita živali.

Zato ste študirali modno oblikovanje?

Sem, ampak zaradi svojih vrednot nisem nikoli hotela delati v modni industriji. Edina manj oporečna in hkrati bolj ustvarjalna pot je gledališče, in tako sem se odločila za poklic kostumografije. Dvajset let sem ga opravljala intenzivno, od opere, gledališča, sodobnega plesa vse do televizije. Po ustanovitvi blagovne znamke, ki mi vzame veliko časa, sem začela opuščati teater. Občasno se še posvečam operi.

Kolekcije posvečate živalim?

Del dogodka EPK bo posvečen oceanom, v njegovem sklopu bom predstavila novo kolekcijo na temo kitov. Drugi del bo namenjen gozdovom in bo obudil dve prejšnji kolekciji – eno, posvečeno belemu tigru, in drugo, posvečeno papigam. Še starejša kolekcija pa je nastala pod navdihom hobotnice.

Zakaj ravno živali?

Po mojih izdelkih pogosto posežejo tudi ljubitelji določene živalske vrste, ki jih trajnost sicer ne zanima, a jih privlačijo, recimo, motiv papige. S tem pa jih želim opozoriti, da resnično ljubezen do živali kažeš tudi tako, da jih ne želiš imeti v ujetništvu. Ko je Pixar ustvaril risanko *Rio*, je vrsta malih modrih papig – *spixov makao* – iz naravnega habitata skoraj izginila, saj so si po ogledu filma številni otroci želeli imeti papagajčka doma.

Kako bo videti novogoriški dogodek?

Modna revija ne bo le vizualni spektakel, ampak bo združevala umetnost, znanost, naravo in subtilna sporočila, ki nagovarjajo obiskovalce na več ravneh. Želela sem ustvariti projekt, ki mu sama pravim holističen.

Kaj pomeni holističen pristop?

V svet mode, ki je pogosto prežet z narcisoidnostjo, želim vnesti globljo noto. Zato sem k projektu povabila francoskega raziskovalca Jaroma Boujona, ki se ukvarja s sveto geometrijo. Boujon je ugotovil, da je Platon pred več kot 2500 leti napačno izrisal geometrijsko strukturo vode – ikozaeder –, in leta 2005 predstavil nje-no pravilno 2D – podobo. Ker napačno izrisan simbol po nekaterih raziskavah vpliva na harmonijo in zavest, smo v kolekcijo vključili pravilno obliko ikozaedra kot subtilno sporočilo o ravnesju med človekom in naravo. Tako poleg trajnostnih materialov v projekte vnašam tudi simbole, ki pozitivno vplivajo na naše doživljanje.

Torej ne bo šlo le za modno revijo?

Pričakujte spektakel, ki bo na pisti predstavil kreacije iz inovativnih materialov, kot so sladkorni trs, alge, ananas, evkaliptus, olive, elektronski čipi in še več. Ob tem boste spoznali zgodbe teh materialov, dobili odgovore na vprašanja, kam nas vodi sedanj odnos do okolja, ter odkrili rešitve, ki jih ponuja trajnostna moda. Na pisti boste videli edinstvene kreacije, med njimi tudi obleko iz recikliranih pločevink Heineken. Prireditev bo uvedla podelitev nagrad natečaja *From Waste to Beauty*, ki nagraduje modne oblikovalce za obleke iz odpadnih materialov. Nagradjena dela bodo na ogled vse do 20. septembra v galeriji The Circle v Gorici.

Priznam, da sem se čez Ljubljano podal nekoliko vznemirjen. Na intervjuu z ustvarjalko, ki je povezala modo in ekologijo, se odpravljam v hlačah Sisley, majčki in čevljih Zara.

Še sama sem dosledna v svoji drži na človeški način, ker tudi trajnost ni stoodstotna. Nočem, da se ljudje počutijo krivi, ko so v moji bližini. Želim le navdihovati s sporočilom, da se da drugače in ob tem živeti neobremenjeno.

Vseeno me zanima, kaj v perspektivi trajnosti pomeni majčka, ki jo nosim.

Izdelava ene majčke, ki jo je iz stoodstotnega bombaža proizvedla velika blagovna znam-

Matea Benedetti Materiale za trajnostna oblačila išče po vsem svetu JERNEJ LASIČ

Vizionarska modna revija pod arkadami občine

Matea Benedetti je uveljavljena modna oblikovalka, ki združuje luksuzno modo in ekologijo. Dizajnerka iz Kopra, ki živi in ustvarja v Ljubljani, bo med protagonistami septembrskega programa Evropske prestolnice kulture. Avtorica kostumografije otvoritvene slovesnosti EPK si je zamislila tudi modni dogodek: 13. septembra ob 20.30 bo pod arkadami novogoriške mestne hiše Benedetti Life – Vizionarska modna revija. Med spektaklom, ki ga bo režiral Nikola Zavišič, bodo na ogled njene kreacije, med temi tudi predelani obleki Manca Košir in Jane Goodall. Za glasbo je oblikovalka izbrala Anžeta Igličarja – Proteus noir, ki je oblikoval glasbo za hollywoodski celovečerec The Substance, v katerem je nastopala Demi Moore. Ob manekenkah in maneknih bodo nastopali tudi plesalci MN Dance Company, Helena Blagne, glasbeni duo Silence, KD Šavrin in anka Šavrinke Gračiče.

ka, zahteva 2500 litrov vode. Med procesom se v zrak spusti 7,5 kilograma ogljikovega dioksida. Če enako majčko proizvedemo iz trajnostnega materiala iz evkaliptusa, ki se mu reče *ecovero*, vode sploh ne bomo uporabili, v zrak pa bomo spustili med procesom proizvodnje le pol kilograma ogljikovega dioksida. Temu je treba dodati še vprašanje etične ali neetične proizvodnje.

Velike modne znamke, tudi luksuzne, proizvajajo veliko kolekcij. Koliko proizvajate vi?

Odziv na hitro modo, *fast fashion*, je počasna moda – *slow fashion*. Eno kolekcijo ustvarjam skoraj leto dni, zato na dve leti predstavim novo. Moja kolekcija šteje približno 50 kosov, kolekcije velikih modnih hiš pa obsegajo tudi po 200 kosov – od hlač in srajc do kril in dodatkov. Nizkocenovne blagovne znamke gredo še korak dlje in letno proizvedejo tudi do 24 kolekcij, kar močno obremenjuje okolje.

Kako je izdelano usnje iz oliv?

Pri proizvodnji olivnega olja nastane velika količina odpadnega komposta, ki zavzema prostor in nima več uporabne vrednosti. Specializirana podjetja te odpadke posušijo, zmeljejo in jim dodajo vezno komponento, ki je biorazgradljiva.

Tako nastane olivno usnje – trajnosten material, ki je na koncu življenjskega cikla prav tako razgradljiv.

Kje najdete te materiale in od kod prihajajo?

Svoje materiale iščem po vsem svetu – od italijanskih tkalnic do korejskih inovacij, Nizozemske, Nemčije, Japonske in Kitajske. Na sejnih v Parizu in Milanu vsako leto iščem tisto, kar bo spremenilo način, kako razumemo modo. Letos sem v Franciji odkrila japonsko podjetje, ki iz sladkornega trsa ustvarja svilnato mehke tkanine, ter proizvajalca, ki iz gob razvija presenetljivo trpežne in čudovite materiale. Oba bom premierno predstavila prav v Novi Gorici – kot simbol prepleta inovacije, umetnosti in odgovornosti do planeta.

Bi navedli še kateri trajnostni tekstil?

Veliko jih je. (Pokaže niz skatel z vzorci na premični steni.) Uporabljam na primer tudi tekstil iz morskih alg, ki vsebuje veliko antioksidantov in je zato blagodejen za kožo. (Pokaže suknjič iz evkaliptusa in blago iz alg. Med oblekami vi si tudi obleka iz recikliranih plastenk, ki jo je nosila Helena Blagne, na mizi so v izdelavi obleka in čevlji iz pločevink piva Heineken.)

Kateri vam je najljubši?

Najbolj me navdušuje *lyocell* iz evkaliptusa – izjemno mehak in prijeten na koži, hkrati pa vsestranski. Odlično se obnese tako za udobne kose iz džersija kot za elegantne večerje obleke.

Kje najdete navdih?

Navdih najdem v sami materiji. Vzemimo pločevinko – odpreš jo, spiješ pivo, jo zmeečaš in odvržeš. Za večino je to odpadke brez vrednosti, ki nekeje konča svojo pot. Mene pa zanima, kako lahko iz takšnega materiala nastane nekaj čisto novega in lepega – obleka, ki nosi zgodbo o preobrazbi in odgovornosti do planeta.

Ampak ali ni ravno to paradoks: trajnost je finančno zahtevna stvar. Ne morejo si je vsi privoščiti, človek gre prej v H&M in si kupi majico za deset evrov.

Trajnost nikoli ni bila poceni – ravno nasprotno od hitre, poceni potrošnje, ki temelji na našem egoizmu, da imamo vse tate in najceneje. Trajnost varuje človeka, zemljo, vodo in zrak, kar zahteva strokovno delo in pošteno plačilo. Poleg tega so procesi daljši in kompleksnejši: pri ekoloških materialih ni vnaprej pripravljenih vzorcev, zato jih moramo razvijati sproti. Za revijo sem na primer načrtovala moške srajce iz evkaliptove

Kreacija Matee Benedetti Sinteza med ekologijo in luksuznim modnim oblikovanjem STEFAN SOKOLOVSKI

Izdelava ene majčke, ki jo je iz bombaža proizvedla velika znamka, zahteva 2500 litrov vode

tkanine, a jih je tovarna zavrnila, ker delo ni bilo tako preprosto kot pri običajnem bombažu.

Pa vseeno razmišljate o razmerju med trajnostjo in ceno izdelkov?

Seveda. Trajnost pomeni vlagati v kakovost – kupiti manj, a bolje. Namesto petih poceni majic, ki se hitro obrabijo, raje izberite eno, ki bo dolgo ostala lepa in uporabna. Moja oblačila so me dražja od hitre mode, a kupci jih pogosto vidijo kot dostopne glede na njihovo kakovost, dizajn in rok trajanja.

Kje ste prodali svoje kreacije?

Najdlje v Los Angelesu in New Yorku, nato po Evropi: v Španiji, Angliji, Nemčiji. Največ prodajam v ZDA, Italiji in Sloveniji.

Kako ste prišli do Los Angelesa?

Prvič so me povabili organizatorji dogodka *Vegan Fashion Week*. Drugič je v okviru istega dogodka sodelovala tudi organizacija Red Carpet Green Dress, ki deluje v sklopu rdečih preprog oskarjev. Iskali so ameriškega trajnostnega oblikovalca, ki bi ustvaril obleko za razstavo pred podelitvijo oskarjev, a so, čeprav so sprva želeli nekoga iz ZDA, naposled izbrali mene. Takrat sem se udeležila tudi veganske večerje na temo trajnosti, ki jo je gostil režiser James Cameron (*Titanic*, *Avatar*). Tretjič je dogodek predvidel tri ambasadorje, od katerih je vsak pripravil obleko za eno zvezdnico. Izbrali so me za eno od treh in oblikovala sem obleko za igralko Maggie May Baird, mambo Billie Eilish.

Kateremu zvezdniku bi želeli oblikovati obleko?

Med znanimi osebnostmi, ki so zelo pozorne do ekoloških tem, so igralka Natalie Portman in Leonardo DiCaprio, pevka Ariana Grande in manekenka Gisele Bündchen. V Sloveniji so moja oblačila nosile tudi Janja Garnbret, Helena Blagne, Ksenija Benedetti, Tina Gorenjak, Manca Košir in številne druge. Poleg tega oselbje restavracij Hiše Franko in

Jaz nosi uniforme, ki sem jih oblikovala in so trajnostne.

Katera je vaša vrednota pri ustvarjanju?

Ljubezen do ohranjanja človeštva. Kušam ponujati priložnosti, da bi ljudje razumeli, kako sploh sobivati na Zemlji, da ohranimo razmere za preživetje. Ni samoumevno, da dnevno vdihujemo čist zrak in imamo pitno vodo. Luksuz ni drago oblačilo: luksuz sta čista voda in čist zrak.

Kako pa ocenjujete dosežani potek novogoriško-goriške Evropske prestolnice kulture?

Februarsko odprtje me je navdušilo – izjemna energija ljudi, veselje in ponos dveh mest, ki sta bili nekoč ločeni, a sta zdaj praznovali skupaj, so mi dali velik zagon. Evropska prestolnica kulture je dokazala, koliko ustvarjalnega potenciala imata Nova Gorica in Gorica, čestopita skupaj. Ko se bo ta zgodba zaključila, morda ne bo več enake finančne podpore, a verjamem, da bo ostal duh sodelovanja, kulturnega povezovanja in odprtosti.

Prav ta duh lahko dolgoročno briše mentalne ovire in gradi skupni prostor, kjer si ljudje z obeh strani meje stojimo ob strani kot sosedje, prijatelji in soustvarjalci prihodnosti.

Modna oblikovalka Njene obleke nosijo zgodbo o preobrazbi in odgovornosti do planeta STEFAN SOKOLOVSKI